

A TANÁCS VÉLEMÉNYE

Lettországnak a 2009–2012-es időszakra vonatkozó aktualizált konvergenciaprogramjáról

(2010/C 142/04)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 9. cikke (3) bekezdésére,

tekintettel a Bizottság ajánlására,

a Gazdasági és Pénzügyi Bizottsággal folytatott konzultációt követően,

A KÖVETKEZŐ VÉLEMÉNYT FOGALMAZTA MEG:

- (1) A Tanács 2010. április 26-án megvizsgálta Lettország 2009–2012 közötti időszakra vonatkozó aktualizált konvergenciaprogramját.
- (2) A globális pénzügyi válság a hitelek rendelkezésre állásának beszűkülése és a feltételek szigorodása révén felerősítette azt a megrázkódtatást, amelyet Lettországnak a belföldi finanszírozási képesség és az ingatlanárak fellendülésének megfordulása okozott. Az exportpiacokon mutatkozó, ezzel együtt járó visszaesés a külkereskedelmi forgalomba kerülő termékek ágazatát sújtotta. Ezenfelül az előző évek romló versenyképességéhez hozzáadódott egyes elsődleges kereskedelmi partnerek valutájának leértékelődése.

Lettország pénzügyi piacaira és banki ágazatára 2008 októberétől komoly nyomás nehezedett. Ez arra ösztönözte a lett hatóságokat, hogy nemzetközi pénzügyi támogatást kérjenek, amelyet 2008 végén megkaptak ⁽²⁾, és amelynek feltétele volt a jelentős költségvetési konszolidáció, valamint a pénzügyi rendszer erősítése és a strukturális reformok. Ezután, mivel 2009 első felében a gazdasági és költségvetési feltételek a vártnál sokkal nagyobb mértékben romlottak, a kormány további – strukturális reformokkal részben alátámasztott – költségvetési konszolidációs intézkedéseket hajtott végre. A fent említett fejlemények következtében a Tanács 2009. július 7-én határozatot fogadott el, amelyben megállapította, hogy Lettországnak túlzott hiány áll fenn, és az EKSz. 104. cikke

(7) bekezdésének megfelelően ajánlásokat tett annak 2012-ig történő megszüntetéséről. 2009 második felében a gazdaság exportorientált része stabilizálódott és mutatkozni kezdtek az élénkülés első jelei. A munkaerőpiac jelentős romlása és a hitelezés szűkülése miatt azonban továbbra is igen erős maradt a belföldi kereslet visszaesése. A nemzetközi pénzügyi támogatás folyósítása, a 2009. évi költségvetés határozott végrehajtása és a további költségvetési konszolidációs intézkedéseket tartalmazó 2010. évi költségvetés sikeres elfogadása mindazonáltal hozzájárult ahhoz, hogy Lettország tekintetében erősödött a bizalom és javult a piaci hangulat. A gazdaságpolitika számára a legfőbb kihívást továbbra is a gazdaság stabilizálása és a jól megalapozott felzárkózási folyamathoz való visszatérés jelenti. A gazdaság stabilizációja nagyrészt a hosszú távú várakozások lehorgonyzásától függ, amihez létfontosságú a tervezett költségvetési konszolidációs pálya megvalósítása. A gazdaság stabilizálása közvetlenül kapcsolódik a strukturális szempontból stabil, társadalmi szempontból pedig méltányos költségvetési intézkedések bevezetéséhez, továbbá ahhoz is, hogy folytatódjon a gazdaság szerkezetátalakítása a külkereskedelmi forgalomba kerülő termékek ágazata felé való elmozdulással. A külső versenyképességnek a fellendülés éveiben bekövetkező jelentős romlására tekintettel úgy tűnik, a belföldi árak további kiigazítására és a termelékenység javítására van szükség. Az EU strukturális alapjaiból származó források felhasználásának hozzá kell járulnia a külkereskedelmi forgalomba kerülő termékek ágazatának erősítéséhez és a recesszió tompításához.

A belföldi kereslet zuhanása és az így keletkező tartalékapacitás segített enyhíteni a fennálló egyensúlyhiányt, nagyrészt az import összeomlása miatt csökkent az infláció és megszűnt a külső hiány. A külső fizetési mérleg, amely a fellendülés éveiben erősen negatív volt és finanszírozása a banki ágazathoz kapcsolódó tőkeimport révén történt, ami a nettó külső kötelezettségek gyors növekedéséhez vezetett, 2009-ben a becslések szerint a GDP 8 %-át meghaladó többletet ért el, és várhatóan a programidőszak egészében fennmarad a jelentős többlet.

- (3) Bár a tényleges GDP-nek a válság során megfigyelt csökkenése jórészt ciklikus, a válság a potenciális kibocsátás szintjére is negatív hatással volt. Emellett a válság a beruházások visszaesése, a hitelhez jutás nehézségei és a növekvő strukturális munkanélküliség következtében középtávon is hatással lehet a potenciális növekedésre. Ezenfelül a gazdasági válság hatása súlyosbítja a népesség idősödésének a potenciális kibocsátásra és az államháztartás fenntarthatóságára gyakorolt negatív hatásait. Mindezek ismeretében a potenciális növekedés támogatása céljából elengedhetetlen a strukturális reformok ütemének felgyorsítása. Lettországnak mindenképp fel kell gyorsítania a széles körű strukturális reformokat a költségvetés és a közsféra irányítása terén, a termelékenység növelésére irányuló erőfeszítés részeként emelnie kell a képzettségi szintet és hatékonyan kell felhasználnia a rendelkezésre álló uniós strukturális alapokat.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o. Az ebben a szövegben említett dokumentumok az alábbi weboldalon érhetők el: http://ec.europa.eu/economy_finance/sgp/index_en.htm

⁽²⁾ A legfeljebb 7,5 milliárd EUR értékű finanszírozási csomagot az EU, az IMF, a Világbank, az EBRD, a skandináv országok, a Cseh Köztársaság, Észtország és Lengyelország közösen finanszírozza, és 2011 végéig több részletben, előre ütemezett módon bocsátják Lettország rendelkezésére.

- (4) A program alapjául szolgáló makrogazdasági forgatókönyv szerint 2009-ben a kibocsátás rendkívüli módon, 18 %-kal visszaesik, majd ezután a reál-GDP 2010-ben további 4 %-kal csökken, mielőtt 2011-ben 2,0 %-kal, 2012-ben pedig 3,8 %-kal növekedne. A pozitív növekedéshez való tervezett visszatérés hátterében a külkereskedelem áll, és sokkal kisebb mértékben az állóeszköz-beruházások, a lakossági fogyasztás, és a teljes belföldi kereslet csak a programidőszak későbbi éveiben mutat jelentős bővülést. A jelenleg rendelkezésre álló információk alapján⁽¹⁾ ez a forgatókönyv megalapozottnak tűnik, de a recesszió súlyossága miatt a bizonytalanság továbbra is számottevő.

Reális a program 2010-re erős deflációt prognosztizáló becslése, de a 2011-re előre jelzett további defláció mértéke tekintetében alábecsülheti az árstabilitáshoz való visszatérés ütemét. A tervek szerint a fizetési mérleg a programidőszakban jelentős többletet mutat, ami nagyjából megalapozott, bár a becsült többlet mértéke magasnak tűnik. A program monetáris és az árfolyammal kapcsolatos feltételezései összhangban vannak a makrogazdasági forgatókönyvvel.

- (5) A program 2009-re vonatkozóan a GDP 10,0 %-ára becsüli az államháztartási hiányt. A GDP 4,1 %-át kitevő 2008-as hiány tetemes romlása a válságnak az államháztartásra gyakorolt hatását tükrözi annak ellenére, hogy 2009. június 16-án a nemzetközi hitelnyújtókkal konzultálva restriktív pótköltségvetést fogadtak el, amely a GDP 4,4 %-át jelentő, szinte teljes egészében kiadáson alapuló konszolidációt von maga után. Az adóbevételek 2008-hoz képest nominálértéken egynegyeddel estek vissza, annak ellenére, hogy 2009 elején emelkedett a héa és a jövedéki adó mértéke. A program szerint és a nemzetközi pénzügyi segítségnyújtás keretében vállalt kötelezettségekkel összhangban a tervek szerint a költségvetési politika az egész programidőszakban erősen restriktív marad, tekintettel a költségvetési mozgástér hiányára és a gazdasági egyensúlyhiány megszüntetésének szükségességére. Ez összhangban van a Tanács által Lettország számára javasolt, a válságkezelő intézkedések leépítésére vonatkozó stratégiával (exitstratégia), amely a túlzott hiány 2012-re történő megszüntetésén alapul.

- (6) A parlament által 2009. december 1-jén elfogadott 2010. évi állami költségvetés további, a GDP 4,2 %-át meghaladó diszkrecionális konszolidációt tartalmaz, ahogy azt a fizetésimérleg-támogatással összefüggésben megállapították és a Lettország számára adott 2009. július 7-i tanácsi ajánlásokban jóváhagyták. A konszolidáció nagyjából egyenlő mértékben oszlik meg a kiadások (a GDP 2,0 %-a) és a bevételek között (a GDP 2,2 %-a). A bevételi oldalon a költségvetési kiigazítás a bevételi arány jelentős növeke-

dését eredményezi (a GDP + 2,4 %-a; a jelentős ún. nevezőhatást (a GDP csökkenésének hatását) majdnem közvetlenül ellensúlyozza az adóalap megfelelő szűkülése).

Az elsődleges kiadások aránya azonban a jelentős konszolidáció (többek között a 2009. júniusi intézkedések áthúzódó hatása) ellenére várhatóan csak a GDP 0,2 %-ával csökken, főként a tetemes nevezőhatás miatt. A bevételi intézkedések közé tartozik a személyi jövedelemadó mértékének emelése (a GDP + 0,8 %-a), a különböző reformok, amelyek eredményeként a személyi jövedelemadó és a társadalombiztosítási járulékok rendszere semlegesebbé válik (a GDP + 0,8 %-a), az ingatlanok további megadóztatása (a GDP + 0,3 %-a, többek között az adóalapnak a lakóingatlanok progresszív adóztatása révén történő kiszélesítésével), a gépjárműhasználat progresszív megadóztatása (a GDP + 0,2 %-a), valamint a gáz és a dohány jövedéki adójának emelése. A kiadási oldalon a 2010. évi állami költségvetés jelentős kiadáscsökkentést vezetett be, amely nagyrészt középtávon ható strukturális reformokon alapul, elsősorban a földművelésügyi, a kulturális, az oktatási és a védelmi minisztérium hatáskörébe tartozó ügynökségek és intézmények összevonásával/megszüntetésével, míg további, a GDP 0,5 %-át jelentő csökkentésre kerül sor a szállítással összefüggő karbantartási kiadások és a támogatások terén. A helyi önkormányzatoknál végrehajtott további bércsökkenések a GDP 0,4 %-át kitevő megtakarítást eredményeznek, miközben a táppénz, a munkanélküli, anyasági és szülői ellátások bizonyos küszöb feletti visszafogása a GDP 0,2 %-át jelentő megtakarítást jelent. Egyszeri intézkedések igénybevételére jelentős mértékben nem kerül sor. A Bizottság szolgálatainak a programban szereplő információk alapján végzett számításai szerint a strukturális egyenleg (azaz a ciklikusan kiigazított, egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések nélkül számított egyenleg) várhatóan valamivel több mint 2 %-kal javul (-7,6 %-ról -5,5 %-ra), ami megfelel a szükséges restriktív költségvetési irányvonalnak. A javulás kevesebb mint a konszolidációs intézkedések összege, tekintettel az adóalap szűkülésére és a kamatkiadásoknak a GDP 1,1 %-át kitevő növekedésére.

- (7) A programban bemutatott költségvetési pálya ebben a formában megfelel a fizetésimérleg-támogatás keretében elfogadottnak, vagyis a hiány 2011-ben és 2012-ben a GDP legfeljebb 6 és 3 %-a, és összhangban van a 2009. július 7-i tanácsi ajánlással, amely szerint a túlzott hiányt legkésőbb 2012-ig meg kell szüntetni.

Ezek a költségvetési célok a Tanács ajánlásának megfelelően és összhangban az egyetértési megállapodás 2010. februári kiegészítésével további konszolidációs intézkedéseket tesznek szükségessé. A Bizottság szolgálatai által a programban szereplő információk szerint, a közösen megállapított módszertannak megfelelően átszámított strukturális egyenleg alapján az aktualizált konvergencia-program a programidőszakon belül nem vezet a középtávú költségvetési célkitűzés, a GDP 1 %-át kitevő strukturális

⁽¹⁾ Az értékelés a Bizottság szolgálatainak 2009. őszi előrejelzését és más, azóta elérhetővé vált információkat is figyelembe vesz.

hiány eléréséhez ⁽¹⁾. Tekintettel a legújabb előrejelzésekre és az adósság szintjére, maga a középtávú célkitűzés tükrözi a Stabilitási és Növekedési Paktum célkitűzéseit. A Bizottság szolgálatai által számított strukturális egyenleg szerint a megfelelő költségvetési erőfeszítés két éven át 3,75 %-ot tesz ki, amelynek egy részét előre, 2011-re ütemezik. A 2011-re és 2012-re vonatkozó forgatókönyvet a bevételi és a kiadási oldalon egyaránt már számos intézkedéssel alátámasztották, amelyeket a lett hatóságok felvázoltak, és amelyekre a fizetésimérleg-támogatással összefüggésben kötelezettséget vállaltak. A kiadási oldalon a lett hatóságok elsősorban átfogó felülvizsgálatot szándékoznak végrehajtani a szociális biztonsági ellátások és a nyugdíjrendszer terén, az utóbbi kapcsán az a cél, hogy a jövőben biztosítható legyen a nyugdíjrendszer három pillérének fenntarthatósága és megfelelősége.

- (8) A helyzet a jövőben a programban előre jelzettnél rosszabbul is alakulhat, tekintettel a lanyha gazdasági háttér mellett fennmaradó kiigazítás mértékére, a jövőbeli bevételi tendenciákat és az azon intézkedéseket övező bizonytalanságokra, amelyeknek alá kell támasztaniuk a konszolidációt, valamint azoknak a reformoknak a mértékére, amelyekre a tartós élénkülés megerősítéséhez még szükség van. Ahogy a program is elismeri, a gazdaság élénkülésének fontos előfeltétele a pénzügyi ágazat stabilizálásának a biztosítása. Ami a politikai és a végrehajtással kapcsolatos kockázatokat illeti, a szükséges költségvetési intézkedések mértéke jogi szempontból kihívást jelenthet a kormány számára, ugyanakkor a küszöbön álló választásokkal összefüggésben és tekintettel az eddigi jelentős konszolidációra, nehéznek bizonyulhat további – a 2011-re és 2012-re vonatkozó programcélok teljesítéséhez szükséges – intézkedéseket találni a már elfogadott kiterjedt intézkedéscsomagokon felül.

Másrészt a lett hatóságok számára komoly ösztönzést jelent, hogy teljesíteniük kell a fizetésimérleg-támogatással kapcsolatos megállapodások keretében vállalt kötelezettségeiket. Emellett a lett hatóságok az eddig végrehajtott konszolidáció során meggyőzően bizonyították, hogy képesek tekintélyes mértékű konszolidáció megfelelő végrehajtására. A költségvetési előrejelzéseket és a makrogazdasági forgatókönyvet érintő kockázatok így az egész programidőszakban nagyjából kiegyensúlyozottnak tűnnek.

- (9) A bruttó államadósság a becslések szerint az előző évi 19,5 %-ról 2009-ben 34,8 %-ra emelkedik. Az adósságarány a programidőszakban várhatóan erősen emelkedik, további 22 százalékponttal, ami egyrészt a jelentős költségvetési hiánnyal, másrészt a tekintélyes mértékű, 2010-ben a GDP 8 %-át kitevő pozitív SFA-tételekkel magyarázható, mivel különböző nemzetközi hitelezőktől a GDP

körülbelül 15 %-át jelentő folyósítás várható, ami bőven fedezi a sürgős költségvetési igényeket. A banki ágazatot támogató intézkedések végleges költsége azonban 2011-ben és 2012-ben kockázatot jelent. Ebből következően kockázatok övezik a program azon előrejelzését, amely szerint az adósságarány 2011-ben éri el a csúcspontot, amikor valamivel 60 % alatt lesz. Az előrejelzés a programidőszak utolsó évében, 2012-ben a GDP 56,8 %-ára teszi az adósságarányt. Noha az előrejelzés szerint az adósság aránya a programidőszakban a Szerződésben meghatározott referenciaérték alatt marad, 2011-ig gyorsan növekvő pályára kerül.

- (10) Az adósságra vonatkozó középtávú előrejelzések, amelyek azt feltételezik, hogy a GDP-növekedés csak fokozatosan áll helyre a válság előtt tervezett mértékre, és az adóhányad visszatér a válság előtti szintre, azt jelzik, hogy a programban tervezett költségvetési stratégia ebben a formában 2020-ig majdnem stabilizálná a GDP-arányos államadósságot.
- (11) A már végrehajtott nyugdíjreform következtében az idősödés hosszú távú költségvetési hatása egyértelműen kisebb az uniós átlagnál. A programban előre jelzett 2009-es költségvetési egyenleg azonban súlyosbítja a népesség idősödésének a fenntarthatósági résre gyakorolt költségvetési hatását.

A programban tervezettnek megfelelően az elsődleges hiány középtávú csökkentése hozzájárulna az államháztartás fenntarthatóságával összefüggő, a Bizottság 2009. évi fenntarthatósági jelentésében ⁽²⁾ magasnak ítélt kockázatok csökkentéséhez.

- (12) A válságot megelőző években folytatott prociklikus fiskális politika a költségvetési keret és az államháztartás irányítási rendszerének radikális erősítését teszi szükségessé. Már történt némi előrelépés, és további kezdeményezések vannak tervben. A költségvetés szükségtelen merevségének megszüntetését és a kifizetések rugalmasságának javítását célozza egy 2009. november 3-i kormányrendelet, amellyel a pénzügyminiszter lehetőséget kap arra, hogy az egy költségvetési szervnek jutó előirányzatokat átcsoportosítsa a programok, alprogramok és kiadási kategóriák között. A 2010. évi költségvetés keretében módosított állami költségvetési törvénnyel megerősítették az EU strukturális alapjaihoz kapcsolódó kiadások ellenőrzését. A

⁽¹⁾ Bár a program szerint a strukturális hiány 2012-ben a GDP 0,5 %-ára csökken, a Bizottság szolgálatai által végzett újraszámítás szerint viszont a strukturális hiány a GDP 1,8 %-a lesz.

⁽²⁾ Az államháztartások fenntarthatóságára vonatkozó, 2009. november 10-i következtetéseikben „a Tanács felhívja a tagállamokat, hogy a soron következő stabilitási és konvergencia programjaik során irányítsák figyelmüket a fenntarthatóságot célzó stratégiákra”, továbbá „felkéri a Bizottságot, valamint a Gazdaságpolitikai Bizottságot és a Gazdasági és Pénzügyi Bizottságot, hogy – a következő fenntarthatósági jelentéshez megfelelő időben – további módszereket dolgozzanak ki az államháztartások hosszú távú fenntarthatóságának értékeléséhez”, amelyet 2012-re terveznek.

Pénzügyminisztérium kötelezettséget vállalt arra, hogy más releváns intézményekkel együttműködve kidolgozza és előterjeszti a költségvetési fegyelemről szóló törvény tervezetét annak érdekében, hogy a közigazgatás valamennyi szintjén biztosítható legyen az anticiklikus költségvetési fegyelem. Néhány átfogó felülvizsgálat valószínűleg javítani fogja a későbbi költségvetések kidolgozását megelőző rangsorolást és döntéshozatali folyamatot: tervekbe vették a közintézmények által nyújtott valamennyi szolgáltatás elemzését abból a célból, hogy értékeljék, mely szolgáltatásokat kell továbbvinni, megszüntetni vagy kiszervezni, sor kerül továbbá valamennyi állami vállalat felülvizsgálatára egy esetleges szerkezetátalakítás céljából. A költségvetési konszolidáció támogatásához arra is szükség van, hogy hatékony szankcionálási eljárást vezessenek be arra az esetre, ha egyének közpénzekkel élnek vissza, javítsák az államháztartási adatok összegyűjtését és feldolgozását, és erősítsék a meglévő és tervezett kötelezettségvállalások ellenőrzését.

(13) Az államháztartás színvonalát valószínűleg javítani fogják a bevétel szerkezetére ható jelentős változások, többek között a hatékonyabb és méltányosabb vagyonaadóztatásra fordított nagyobb figyelem. A személyi jövedelemadó mértékének emelését követően a bérköltség adóéke azonban továbbra is magas. Hosszabb távú, következetes adóstratégia hozzájárulna az adózási szerkezet által a növekedésre gyakorolt hatás optimalizálásához. A szürkegazdaság leküzdésére irányuló megfelelő közigazgatási és jogi eszközök kialakítása szintén szükségesnek tűnik a jelenleg zajló költségvetési konszolidáció sikerének biztosításához. Mivel a konszolidációs igények teljesítéséhez korlátozott erőforrások állnak rendelkezésre, számos fontos lépésre került sor az állami kiadások hatékonyságának erősítése érdekében. Az Állami Foglalkoztatási Hivatal kapacitásának erősítése javíthatja a munkaerőpiac aktivizálására irányuló intézkedések hatékonyságát. Általánosabban, az EU strukturális alapjaihoz kapcsolódó finanszírozás jól időzített és célzott módon történő felhasználása igen hasznosnak bizonyulhat a gazdasági válság hatásának enyhítéséhez. A köztisztviselők, valamint a központi kormányzati és a helyi önkormányzati alkalmazottak bérezését szabályozó, 2009. december 1-jén elfogadott törvény egyesíti a közszférában foglalkoztatottakra vonatkozó valamennyi előírást, és a bérezési rendszer átláthatóságának erősítése révén további ösztönzést teremt a közalkalmazottak számára, a kormányzat különböző szintjein működő költségvetési hatóságok esetében pedig szigorítja a kiadások ellenőrzését és alátámasztja a konszolidációs folyamatot.

(14) Lettországot rendkívül erősen sújtotta a válság, és nemzetközi pénzügyi támogatást kellett igénybe vennie. A munkaerőpiac gyengesége, a tőkeáttétel csökkentése és a költségvetési konszolidáció szükségessége visszafogja a gazdaság élénkülését, bár vannak arra utaló jelek, hogy a versenyképességi mutatók javulni kezdtek. 2009 nyara óta a pénzügyi piacokra nehezedő nyomás jelentősen enyhült, de a fejlemények változatlanul nagymértékben a fennmaradó problémák megoldására irányuló további intézkedésektől függenek. Megerősítették a pénzügyi ágazat felügyeletét – többek között a külföldi felügyeleti szervekkel folytatott jobb együttműködés révén –, és lépéseket

tettek a bankrendszer megfelelő tőkésítésének biztosítására. Lettország határozott intézkedéseket tett az államháztartás romlásának megállítására.

Az államháztartás tartós javulásának a méltányos teherviselés biztosításával és a gazdaság versenyképességének támogatásával egyidejű megvalósításához hozzájárulhat az EU strukturális alapjaiból származó támogatás felhasználásának és kezelésének további erősítése, a külföldi közvetlen tőkebefektetést és az exportra termelő vállalkozásokat támogató intézkedésekre való összpontosítás, a munkaerő megfelelő képzése és oktatása, valamint a versenyképesség és a kutatás-fejlesztési szakpolitikák kapcsán a prioritások egyértelműbb meghatározása.

(15) Összességében 2010-ben a programban meghatározott költségvetési stratégia összhangban van az EK Sz. 104. cikkének (7) bekezdése alapján megfogalmazott tanácsi ajánlásokkal és a fizetésiméreg-támogatás keretében megállapított hiánycélokkal. A kockázatokat figyelembe véve úgy tűnik, hogy a költségvetési stratégia 2011-től nagyjából összhangban van a keretekben meghatározott hiánycélokkal, és tükrözi a hatóságok arra irányuló törekvését, hogy 2012-ben teljesítsék a maastrichti kritériumokat, és 2014-ben bevezessék az eurót. Jelenleg úgy tűnik, hogy a költségvetési politika megfelelő az ERM II-ben való zavartalan részvétel biztosításához, a tekintélyes strukturális hiány jelenleg folyó ambiciózus kiigazításával reagálva a súlyos recesszió által teremtett problémákra. Mindazonáltal a strukturális egyenleg átlagos éves javításának a GDP körülbelül 2 %-át kitevő mértéke kevesebb, mint a Tanács által 2009 júliusában a 2010–2012 közötti időszakra ajánlott legalább 2,75 %-os átlagos éves költségvetési kiigazítás, tekintettel különösen a kamatkidadásoknak a GDP csaknem 2 %-át jelentő növekedésére, és az adóalapoknak az időszak elején megfigyelt szűkülésére. A ciklikusan kiigazított és a strukturális egyenlegeket azonban óvatosan kell értelmezni, figyelembe véve Lettország esetében a potenciális növekedésre és a kibocsátási résre vonatkozó becsléseket övező jelentős bizonytalanságokat, valamint azt, hogy a 2008-ról áthúzódó kivételesen ingatag gazdasági környezet ahhoz vezethet, hogy a standard rugalmasság nem felel meg kellő mértékben a Lettország által tapasztalt rendkívüli visszaesés költségvetésre gyakorolt hatásának. A kiegyensúlyozott kockázatokra tekintettel és figyelembe véve az eddig megtett vagy körvonalazott diszkrecionális intézkedéseket, összességében úgy tűnik, hogy a programban tervezett diszkrecionális költségvetési kiigazítás nagyjából összhangban van a júliusi tanácsi ajánlásokkal.

A még szükséges és teljes körűen meghatározott intézkedésekkel nem alátámasztott költségvetési kiigazítás mértéke miatt azonban fennáll annak a kockázata, hogy a költségvetés teljesítménye a tervezettnél rosszabb lesz, bár ezt a kockázatot ellensúlyozzák a nemzetközi pénzügyi segítségnyújtással kapcsolatos megállapodások keretében vállalt kötelezettségek és a hatóságok által ezek teljesítése terén eddig elért eredmények. Ez megerősíti annak szükségességét, hogy a lett hatóságoknak javítaniuk kell a költségvetési keretet és a döntéshozatali eljárást, ahogy azt 2010-re tervezték.

(16) Ami a stabilitási és konvergenciaprogramok magatartási kódexében meghatározott adatszolgáltatási követelményeket illeti, a program tartalmaz minden előírt adatot, és a nem kötelező adatok legtöbbjét is. A Tanács az EKSz. 104. cikke (7) bekezdésének megfelelően tett, a túlzott költségvetési hiány megszüntetéséről szóló 2009. július 7-i ajánlásában arra is felkérte Lettországot, hogy a konvergenciaprogram aktualizált változataiban külön fejezetben tárgyalja a tanácsi ajánlások végrehajtása terén tett előrelépést. Lettország teljes mértékben teljesítette ezt az ajánlást.

Általános következtetésként megállapítható, hogy Lettország a tanácsi ajánlásokkal összhangban jelentős költségvetési konszolidációt és gazdasági kiigazítást hajt végre, amelyet alátámaszt a magas színvonalú intézkedéseken alapuló 2010. évi költségvetés elfogadása, a közszféra átfogó reformja, az EU strukturális alapjainak jobb felhasználása, célzott munkaerő-piaci politikák és a pénzügyi ágazat erősítésére irányuló intézkedések. Előretekintve elmondható, hogy kockázatok övezik a lanya gazdaság miatt még szükséges kiigazítás mértékét, a jövőbeli bevételi tendenciák és azon intézkedések bizonytalanságát, amelyeknek alá kell támasztaniuk a konszolidációt, valamint azoknak a reformoknak a mértékét, amelyekre a fenntartható élénkülés megerősítéséhez még szükség van. A költségvetési keret további javítása megkönnyítheti a szükséges intézkedések meghatározását és végrehajtását, csökkentve annak kockázatát, hogy a költségvetés teljesítménye a tervezettnél rosszabb lesz.

A fenti értékelés és az EKSz. 104. cikke (7) bekezdésének megfelelően adott ajánlás alapján, valamint a fenntartható konvergencia és az ERM II-ben való zavartalan részvétel biztosításának szükségességét tekintve Lettország felkérést kap arra, hogy:

- i. teljes körűen hajtsa végre a 2009. december 1-jén elfogadott 2010. évi költségvetést; készítse el azoknak a költségvetési lehetőségeknek a listáját, amelyek megtakarításokat vagy többletbevételt eredményeznek, lehetővé téve a konszolidációs igényeknek megfelelő 2011. évi költségvetés elfogadását; a 2012. évre is a megcélzott költségvetési pályával összhangban lévő, a 104. cikk (7) bekezdésének megfelelő költségvetési pályát fogadjon el;
- ii. végezze el a szociális ellátások széles körű reformjához szükséges alapos és előretekintő elemzést azzal a céllal, hogy 2011-ben további bevételoldali intézkedésekkel együtt végrehajtsa ezt a reformot;
- iii. javítsa a költségvetési irányítást és átláthatóságot, többek között a költségvetési fegyelemről szóló törvény tervezetének elfogadásával, a középtávú költségvetési keret kötelező jellegének erősítésével és hatékony szankcionálási eljárás bevezetésével arra az esetre, ha egyének közpénzekkel élnek vissza; erősítse a szürkegazdaság leküzdését célzó ellenőrzési, koordinációs és szankcionálási mechanizmusokat;
- iv. mozdítsa elő a gazdasági növekedést a külkereskedelmi forgalomba kerülő termékek felé való elmozdulás ösztönzésével és a termelékenység javításával, többek között annak biztosításával, hogy az uniós strukturális alapok rendelkezésre álló eszközei a reálgazdaságba kerüljenek, valamint az állami tulajdonú bankok középtávú stratégia keretében történő, időben való átalakításával.

A legfontosabb makrogazdasági és költségvetési előrejelzések áttekintése

		2008	2009	2010	2011	2012
Reál-GDP (%-os változás)	KP 2010. jan.	- 4,6	- 18,0	- 4,0	2,0	3,8
	BIZ 2009. nov.	- 4,6	- 18,0	- 4,0	2,0	n.a.
	KP 2009. jan.	- 2,0	- 5,0	- 3,0	1,5	n.a.
HICP infláció (%)	KP 2010. jan.	15,4	3,5	- 3,7	- 2,8	0,0
	BIZ 2009. nov.	15,3	3,5	- 3,7	- 1,2	n.a.
	KP 2009. jan.	15,4	5,9	2,2	1,3	n.a.
Kibocsátási rés ⁽¹⁾ (a potenciális GDP %-ában)	KP 2010. jan.	9,5	- 8,8	- 10,7	- 7,8	- 3,8
	BIZ 2009. nov. ⁽²⁾	9,2	- 9,1	- 10,7	- 7,0	n.a.
	KP 2009. jan.	5,9	- 1,6	- 5,7	- 5,3	n.a.
Nettó külső finanszírozási képesség/ igény (a GDP %-ában)	KP 2010. jan.	- 10,8	8,2	10,7	10,4	8,0
	BIZ 2009. nov.	- 11,5	8,9	8,0	6,1	n.a.
	KP 2009. jan.	- 13,4	- 5,4	- 2,6	- 2,3	n.a.
Államháztartási bevétel (a GDP %-ában)	KP 2010. jan.	34,7	33,8	36,2	38,6	39,4
	BIZ 2009. nov.	34,6	34,9	33,4	32,9	n.a.
	KP 2009. jan.	35,1	32,5	35,0	37,7	n.a.

		2008	2009	2010	2011	2012
Államháztartási kiadás (a GDP %-ában)	KP 2010. jan.	38,8	43,8	44,7	44,6	42,4
	BIZ 2009. nov.	38,8	43,8	45,7	45,1	n.a.
	KP 2009. jan.	38,6	37,7	39,9	40,7	n.a.
Államháztartási egyenleg (a GDP %-ában)	KP 2010. jan.	- 4,1	- 10,0	- 8,5	- 6,0	- 2,9
	BIZ 2009. nov.	- 4,1	- 9,0	- 12,3	- 12,2	n.a.
	KP 2009. jan.	- 3,5	- 5,3	- 4,9	- 2,9	n.a.
Elsődleges egyenleg (a GDP %-ában)	KP 2010. jan.	- 3,4	- 8,7	- 6,1	- 2,7	0,3
	BIZ 2009. nov.	- 3,4	- 7,6	- 9,9	- 8,3	n.a.
	KP 2009. jan.	- 2,9	- 3,7	- 3,5	- 1,4	n.a.
Ciklikusan kiigazított egyenleg ⁽¹⁾ (a GDP %-ában)	KP 2010. jan.	- 6,7	- 7,6	- 5,5	- 3,9	- 1,8
	BIZ 2009. nov.	- 6,7	- 6,4	- 9,3	- 10,2	n.a.
	KP 2009. jan.	- 5,1	- 4,9	- 3,3	- 1,4	n.a.
Strukturális egyenleg ⁽²⁾ (a GDP %-ában)	KP 2010. jan.	- 6,7	- 7,6	- 5,5	- 3,9	- 1,8
	BIZ 2009. nov.	- 6,7	- 7,0	- 10,2	- 10,2	n.a.
	KP 2009. jan.	- 5,1	- 4,9	- 3,3	- 1,4	n.a.
Bruttó államadósság (a GDP %-ában)	KP 2010. jan.	19,5	34,8	55,1	59,1	56,8
	BIZ 2009. nov.	19,5	33,2	48,6	60,4	n.a.
	KP 2009. jan.	19,4	32,4	45,4	47,3	n.a.

Megjegyzések:

⁽¹⁾ Kibocsátási rések és ciklikusan kiigazított egyenlegek a programok szerint, ahogy a Bizottság szolgálatai a programokban szereplő információk alapján újraszámították.

⁽²⁾ A 2008–2011 közötti időszakra vonatkozó 1,6 %-os, -1,4 %-os, -2,3 %-os és -2,1 %-os becslült potenciális növekedés alapján.

⁽³⁾ Ciklikusan kiigazított egyenleg, egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések nélkül.

Forrás:

Konvergenciaprogram (KP); a Bizottság szolgálatainak 2009. őszi előrejelzése (BIZ); a Bizottság szolgálatainak számításai.